

‘Het doet wat met je, als mens’

Over de uitvoering van een praktijkopdracht Nederlands in de grootstedelijke context

“Je beeld verandert erdoor” concludeert Susan na afloop van het project. “Je oordeelt minder snel, er zouden meer van dit soort projecten moeten zijn”.

Susan Duivenvoorden en Charlotte van der Putten zijn tweedejaarsstudenten Nederlands. Ze hebben met 28 medestudenten zes weken op twee Amsterdamse scholen kennisgemaakt met en lesgegeven aan vluchtelingenkinderen en andere leerlingen die niet in Nederland geboren zijn. Charlotte: “Ik heb leerlingen gezien die nooit eerder een pen hebben vastgehouden en dat nog moesten leren. Ik heb veel respect voor de docenten daar.”

Achtergrond project

Tweedejaarsstudenten Nederlands voltijd volgen als standaardonderdeel van hun curriculum een module *Nederlands als tweede taal (NT2)*. Die module duurt een half jaar en bestaat uit zeven weken theorie over *Hoe leer en onderwijs je een tweede taal?* en zeven weken praktijk. Het praktijkdeel eindigt met de opdracht om op een school met NT2-leerlingen een Taaldorp te organiseren. Een Taaldorp is een simulatie waarbij leerlingen hun spreekvaardigheid Nederlands kunnen oefenen door realistische taaltaken uit te voeren in een zgn. 'dorp': een lokaal waar de studenten een bioscoop, een supermarkt, een huisartsenpraktijk e.d. hebben ingericht. Ter voorbereiding op de uitvoering van zo'n Taaldorp oefenen de studenten normaliter één of twee keer met de leerlingen van de school waar het dorp wordt uitgevoerd.

HvA-studenten Charlotte en Jack oefenen met leerlingen van Mundus een taalsituatie.

Actualiteit

Door de grote instroom van vluchtelingenkinderen in het Amsterdamse vo is het vak Nederlands als tweede taal (NT2) actueel als nooit tevoren. De toestroom van onaanspreekbare leerlingen die moeten instromen in het onderwijs doet een groot beroep op de flexibiliteit en professionaliteit van de docenten NT2. Het kan zo maar gebeuren dat ze op een ochtend op hun werk komen en er plotsklaps 30 Syrische kinderen zijn gearriveerd die les moeten krijgen. Sommige van die leerlingen hebben nog nooit een school van binnen gezien en zijn analfabeet.

Naast deze nieuwkomers die nog met hun taalverwerving moeten beginnen, zijn er ook nog de leerlingen die al langer in Nederland zijn en enige ervaring hebben met het leren van het Nederlands.

Hoe leerzaam is het voor studenten om deze realiteit op een school te ervaren? Susan: “Wat er in Nederland in het groot gebeurt, zagen wij nu in het klein in de klas. Alles wat je in het nieuws hoort over vluchtelingen komt nu ineens heel dichtbij.” Charlotte: “Heel veel studenten hier op de HvA komen net als ik, uit een dorp. Ik had helemaal geen ervaring met anderstaligen. Als ik het vergelijk met de stages die ik gelopen heb, dan is dit toch echt heel anders. Ik begrijp nu ook waarom veel docenten in hun colleges voorbeelden en verhalen over dit soort leerlingen gebruiken.” Susan: “Op een gewone stageschool hebben leerlingen natuurlijk ook verschillende achtergronden, maar bij deze doelgroep zijn die achtergronden zó veel uiteenloper. Leerlingen hebben zúlke bijzondere verhalen! Daar kun je in je les ook echt iets mee”.

Het doel van het praktijkdeel van de module 'een beeld krijgen van hoe het is om te werken met NT2-leerlingen' werd uitgebreid naar: 'ervaren hoe het is om ad hoc te moeten inspringen op de vluchtelingenproblematiek in de stad'. De studenten konden een helpende hand bieden.

Twee scholen, twee doelgroepen

Twee scholen hebben meegedaan aan het project: De Nieuwe Internationale School Esprit (DENISE) in Amsterdam-Zuid en Mundus in Amsterdam-West. Deze scholen bedienen verschillende doelgroepen; waar DENISE vnl. NT2-leerlingen heeft van hoogopgeleide ouders met een Westerse achtergrond, verzorgt Mundus onderwijs aan analfabete leerlingen, leerlingen van het praktijkonderwijs en het vmbo. Wat al deze leerlingen gemeen hebben, is dat ze Nederlands moeten leren en na hun eerste opvang moeten instromen in het regulieren voortgezet onderwijs.

De 30 HvA-studenten hebben zich verspreid over de twee scholen. Elke groep heeft zes weken meegelopen, hand- en spandiensten verleend aan de NT2-docenten en geoefend met lesgeven. Eenvoudig gezegd: de scholen kregen 15 docenten-in-de-dop aangeboden die ze mochten inzetten op plekken waar dat nodig was met de afspraak dat de studenten aan het eind een Taaldorp mochten organiseren. De eindopdracht van het praktijkdeel bleef daarmee overeind, de weg ernaartoe is op zo'n manier uitgebreid dat er een win-winsituatie ontstond.

Studenten Nederlands met NT2-leerlingen van De Nieuwe Internationale School Esprit (DENISE)

Opbrengst

Het project heeft bijgedragen aan een realistischer verwachting ten aanzien van het werken als NT2-docent. Studenten hebben meer begrip gekregen voor de situatie waarin deze professionals verkeren. Aanvankelijk reageerden enkele studenten verontwaardigd toen ze bv. merkten dat een docent onvoorbereid zijn les gaf. Ze hadden in jaar 2 net Beroepsopdracht 2 (BO2) achter de rug, een module over algemene didactiek en waren daardoor gespitst op zaken als hoe bouwt de docent de

les op? Hoe activeert hij de voorkennis? In de praktijk: niets van dat al. Na enkele weken beseften ze dat dát de realiteit is: deze docenten moesten *improviseren*. Welke les moet je geven en naar welke kennis moet je zoeken bij een leerling die je nog nooit gezien hebt en die geen woord Nederlands spreekt? Aan het eind van de rit realiseerden studenten zich dat ad hoc-situaties kenmerkend zijn voor dit type onderwijs en dat het hierop leren inspelen onderdeel is van de voorbereiding op de beroepspraktijk. Ze bleken in staat om ook die leerlingen die geen voorbereiding hadden gehad omdat ze net nieuw op school waren, te laten participeren in het Taaldorp.

Susan laat in haar rol als Jumbo-verkoopster leerlingen van DENISE oefenen in de taalsituatie boodschappen doen.

In het diepe

Op de vraag hoe de lerarenopleiding studenten kan voorbereiden op complexe situaties zoals die waarin de studenten zes weken hebben verkeerd, antwoordt Susan: “Gooi studenten maar in het diepe. Laat ze maar ervaren hoe het is voor die docenten die elke dag met deze situaties moeten omgaan. Als je zo in de praktijk bezig bent, onthou je het ook veel beter want het doet wat met je, als mens. Er zouden meer projecten als deze moeten zijn.”

Tineke Bunnik
opleiding Nederlands
april 2016